

A History of the Modern Middle East

تاریخ خاورمیانه مدرن (۳۴)

ولیم کریستوفر

ترجمه: منوچهر مانیان

سیاست‌های اقتصادی محمدعلی

محمدعلی دریافت‌بود که برای تأمین هزینه‌های ارتش، می‌بایست منابع مصر را به نهایت بهره‌وری برساند و بیشترین درآمد ممکن را از تمامی منابع تولیدی استخراج کند. در زمان انتصاب او به عنوان والی مصر، سیستم‌های موجود مالکیت زمین و مالیات‌گیری، امکان انحراف مقادیر چشمگیر درآمد از خزانه دولتی را فراهم می‌ساختند. مالیات‌ها و برخی از علما از این وضعیت بهره می‌بردند؛ در سیستم ایلتیماز، یک نظام مالیاتی مبتنی بر مزعه، مزعه‌داران مبلغی ثابت به خزانه می‌پرداختند و هرگونه مازاد درآمدی که از کشاورزان تحت کنترل خود اخذ می‌کردند، برای خود نگه می‌داشتند.

در ده سال اول حکومت محمدعلی، او به مصادره زمین‌های ایلتیماز و وضع مالیات بر درآمد‌های گسترده وقف اقدام کرد، درآمدهایی که پیش‌تر توسط علما مدیریت می‌شدند. وقف نهادی بود که از نظر شریعت مشروعیت داشت و به موجب آن، درآمد اموال به طور دائمی برای اهداف خیریه، از جمله نگهداری مساجد و مدارس، اختصاص می‌یافت. این درآمد‌ها از پرداخت مالیات معاف بودند و تا قرن نوزدهم بخش‌های وسیعی از اراضی کشاورزی در مصر و همچنین در قلمرو مرکزی عثمانی به وقف اختصاص یافته و از کنترل دولت خارج شده بودند. علما به عنوان امانت‌داران وقف عمل می‌کردند و عواید آن را صرف اهداف تعیین‌شده می‌ساختند. دولت‌های متمرکز در قرن نوزدهم و بیستم کوشیدند نفوذ علما بر وقف‌ها را کاهش دهند و درآمد‌های ناشی از این موقوفات را تحت کنترل خود درآورند. سیاست‌های محمدعلی نیز دو هدف همزمان را دنبال می‌کرد: افزایش نفوذ دولت بر زمین و درآمد کاهش ثروت و اعتبار مالیات و علما. در طول سلطنت او، بخشی از زمین‌ها به مقامات مورد اعتماد واگذار شد تا در ازای معافیت‌های مالیاتی به کشت و کار بپردازند و بخش‌هایی دیگر نیز به بستگان محمدعلی بخشیده شد. نتیجه نهایی این سیاست‌ها تمرکز دارایی‌های عظیم در دستان شمار محدودی از خانواده‌ها بود.

رژیم محمدعلی همچنین در زمینه کشاورزی به آزمایش و نوآوری پرداخت و مهم‌ترین آن، کشت نوعی پنبه با الیاف بلند به نام «جمل» بود که به افتخار مهندس فرانسوی مشارکت‌کننده در توسعه آن نام‌گذاری شد. صنعت نساجی اروپا به‌سریعت به این محصول علاقه‌مند شد و پنبه جمل به یکی از سودآورترین محصولات نقدی مصر تبدیل گردید. برای افزایش درآمد‌ها، محمدعلی اراضی حاشیه‌ای را به کشت افزود و با بازسازی و توسعه سیستم‌های آبیاری، عملکرد زمین‌های موجود را بهبود بخشید. هزاران فلاح برای آبیروبی کانال‌ها و ساخت سد‌ها به کار گرفته شدند تا آب‌های لیل در فصل کم‌آبی ذخیره و برای کشت تابستانی استفاده شود. این پروژه‌های عمرانی عمدتاً با استفاده از کار اجباری کشاورزان اجرا شد. همانند سیاست‌های گسترده سربازگیری، کار اجباری با جابه‌جایی کشاورزان و الزام آنان به خدمت در گروه‌های کاری، در مناطقی که بیشترین مالیات را می‌پرداختند، به کاهش موقت بهره‌وری کشاورزی منجر شد. استفاده از خوراج (چوب شلاق) توسط سرپرستان گروه‌های کاری رایج بود؛ محمدعلی هرچند کار اجباری را این شیوه‌های تنبیهی را به طور رسمی قانونی نکرد، اما آنها را نیز ممنوع نساخت.

برش

ارزیابی مجدد شرکا

بسیاری از کشورها، علاوه بر هند، اکنون در تلاش برای تدوین سیاست‌های خارجی جدیدی هستند که به آنها اجازه دهد بدون حصارکشی، فاصله‌ای سنجیده از موقعیت‌های تثبیت‌شده خود را حفظ کنند. هند در حال بازبینی و تنوع‌بخشی سیاست خارجی خود است تا بتواند بدون اتکا به یک شریک بزرگ، استقلال و امنیت ملی خود را حفظ کند. در مواجهه با فشار غیرمنتظره ایالات متحده در دوره دوم ریاست جمهوری ترامپ، دهلی نو اکنون به دنبال تنوع‌بخشی بیشتر است. با این حال، این استراتژی با دوران جنگ سرد، زمانی که هند می‌توانست میان اتحاد جماهیر شوروی و ایالات متحده موازنه برقرار کند، متفاوت خواهد بود. در شرایط کنونی و با توجه به رقابت همه‌جانبه هند با چین، چنین گزینه‌های روشنی دیگر در دسترس نیستند. در نتیجه، دهلی نو پیشنهاد‌های قابل‌توجهی به اروپا ارائه داده است؛ از جمله تسریع تلاش‌ها برای انعقاد توافقنامه‌های تجاری با بریتانیا و اتحادیه اروپا. هند همچنین در حال تعمیق مشارکت‌های دفاعی، امنیتی و اقتصادی با استرالیا و ژاپن است، زمینه‌های جدید همکاری با کره جنوبی از جمله در حوزه کشتی‌سازی را بررسی می‌کند و می‌کوشد روابط خود با کانادا را ترمیم کند. همزمان، در حالی که تلاش دارد روابطش با چین را تثبیت کند، مشارکت خود با روسیه را نیز حفظ کرده است؛ امری که در دیدار نازندار مودی با ششی بینگ و ولادیمیر پوتین در یک مجمع منطقه‌ای در چین در اوت ۲۰۲۵ به نمایش گذاشته شد. به‌طور کلی، هر تغییر ژئولیتیک‌ی می‌تواند واکنش رنجبره‌ای را پیاپی‌ها را رقم زند؛ زیرا کشورها به طور همزمان سبدهای مشارکت خود را که با دقت تنظیم شده‌اند، دوباره متعادل می‌کنند.

پس از فروپاشی شوروی، به حفظ استقلال این کشور کمک کرده است.

تنوع‌بخشی در سیاست خارجی

هند با اتخاذ استراتژی تنوع‌بخشی در روابط خارجی توانسته است هم از رقبا محافظت کند و هم از شرکای متعدد بهره‌برد. این رویکرد اولویت‌های سیاست خارجی شرکا، گزینه‌های جایگزین داشته باشد، مانند بی‌طرفی مسکو در جنگ ۱۹۶۲ با چین، واشنگتن در بحران سال ۱۹۷۱ هند و پاکستان، یا روسیه در درگیری‌های مرزی ۲۰۲۰ با چین. تنوع‌بخشی همچنین به هند امکان داده است قابلیت‌های داخلی خود، پویژه در حوزه فضایی را توسعه دهد؛ کشور از همکاری با فرانسه، ایالات متحده و سپس اتحاد جماهیر شوروی بهره‌برد و اکنون توانایی پرتاب مدارگرد به مریخ و همکاری با دیگر کشورها در فناوری‌های فضایی و نیمه‌های را دارد. سیاست‌گذاران هندی دریافته‌اند که این رویکرد نیازمند عمل‌گرایی و مصالحه است؛ به عنوان مثال، هند از انتقاد مستقیم در مسائل بین‌المللی خودداری کرده تا مشارکت‌های سودمند حفظ شود، و در حوزه فناوری‌های حیاتی، انتخاب زیرساخت

با تبدیل شدن

سیاست‌های

خارجی متنوع

به هنجار جدید

جهانی، تجربه

برای جهانی

دارد که دیگر

تحت سلطه

تک‌قطبی

آمریکا نیست

سیاست‌های

خارجی متنوع

به هنجار جدید

جهانی، تجربه

برای جهانی

دارد که دیگر

تحت سلطه

تک‌قطبی

آمریکا نیست

سیاست‌های

خارجی متنوع

به هنجار جدید

جهانی، تجربه

برای جهانی

دارد که دیگر

تحت سلطه

تک‌قطبی

آمریکا نیست

سیاست‌های

خارجی متنوع

به هنجار جدید

جهانی، تجربه

برای جهانی

دارد که دیگر

تحت سلطه

تک‌قطبی

آمریکا نیست

سیاست‌های

خارجی متنوع

به هنجار جدید

جهانی، تجربه

برای جهانی

دارد که دیگر

تحت سلطه

تک‌قطبی

آمریکا نیست

سیاست‌های

خارجی متنوع

به هنجار جدید

جهانی، تجربه

برای جهانی

دارد که دیگر

تحت سلطه

تک‌قطبی

آمریکا نیست

سیاست‌های

خارجی متنوع

به هنجار جدید

جهانی، تجربه

برای جهانی

دارد که دیگر

تحت سلطه

تک‌قطبی

آمریکا نیست

سیاست‌های

خارجی متنوع

به هنجار جدید

جهانی، تجربه

برای جهانی

دارد که دیگر

تحت سلطه

تک‌قطبی

آمریکا نیست

سیاست‌های

خارجی متنوع

به هنجار جدید

جهانی، تجربه

برای جهانی

دارد که دیگر

تحت سلطه

تک‌قطبی

آمریکا نیست

سیاست‌های

خارجی متنوع

به هنجار جدید

جهانی، تجربه

برای جهانی

دارد که دیگر

تحت سلطه

تک‌قطبی

آمریکا نیست

سیاست‌های

خارجی متنوع

به هنجار جدید

جهانی، تجربه

برای جهانی

دارد که دیگر

تحت سلطه

تک‌قطبی

آمریکا نیست

سیاست‌های

خارجی متنوع

به هنجار جدید

جهانی، تجربه

برای جهانی

دارد که دیگر

تحت سلطه

تک‌قطبی

آمریکا نیست

سیاست‌های

خارجی متنوع

به هنجار جدید

جهانی، تجربه

برای جهانی

دارد که دیگر

تحت سلطه

تک‌قطبی

آمریکا نیست

سیاست‌های

خارجی متنوع

به هنجار جدید

جهانی، تجربه

برای جهانی

دارد که دیگر

تحت سلطه

تک‌قطبی

آمریکا نیست

سیاست‌های

خارجی متنوع

به هنجار جدید

جهانی، تجربه

برای جهانی

دارد که دیگر

تحت سلطه

تک‌قطبی

آمریکا نیست

سیاست‌های

خارجی متنوع

به هنجار جدید

جهانی، تجربه

برای جهانی

دارد که دیگر

تحت سلطه

تک‌قطبی

آمریکا نیست

سیاست‌های

خارجی متنوع

به هنجار جدید

جهانی، تجربه

برای جهانی

دارد که دیگر

تحت سلطه

تک‌قطبی

آمریکا نیست

سیاست‌های

خارجی متنوع

به هنجار جدید

جهانی، تجربه

برای جهانی

دارد که دیگر

تحت سلطه

تک‌قطبی

آمریکا نیست

سیاست‌های

خارجی متنوع

به هنجار جدید

جهانی، تجربه

برای جهانی

دارد که دیگر

تحت سلطه

تک‌قطبی

آمریکا نیست

سیاست‌های

خارجی متنوع

به هنجار جدید

جهانی، تجربه

برای جهانی

دارد که دیگر

تحت سلطه

تک‌قطبی

آمریکا نیست

سیاست‌های

خارجی متنوع

به هنجار جدید

جهانی، تجربه

برای جهانی

دارد که دیگر

تحت سلطه

تک‌قطبی

آمریکا نیست

سیاست‌های

خارجی متنوع

به هنجار جدید

جهانی، تجربه

برای جهانی

دارد که دیگر

تحت سلطه

تک‌قطبی

آمریکا نیست

سیاست‌های

خارجی متنوع

به هنجار جدید

جهانی، تجربه

برای جهانی

دارد که دیگر

تحت سلطه

تک‌قطبی

آمریکا نیست

سیاست‌های

خارجی متنوع

به هنجار جدید

جهانی، تجربه

برای جهانی

دارد که دیگر

تحت سلطه

تک‌قطبی

آمریکا نیست

سیاست‌های

خارجی متنوع

به هنجار جدید

جهانی، تجربه

برای جهانی

دارد که دیگر

تحت سلطه

تک‌قطبی

آمریکا نیست

سیاست‌های

خارجی متنوع

به هنجار جدید